

Metsätalouden ympäristöseuranta 2017

Miksi ympäristöseurantoja tehdään

Metsien käsittelyssä lainsäädäntö, metsäsertifiointi ja sertifioitu ympäristöjärjestelmä ohjeineen edellyttävät, että mm. luontokohteiden ominaispiirteet säilytetään ja metsien maisema-, virkistys- sekä kulttuuriarvot turvataan. Metsähallituksen metsätalouden ympäristöopas asettaa selkeät ympäristövaatimukset metsätalouden harjoittamiselle ja sen laadun jatkuvalla parantamiselle.

Seurannan avulla saadaan:

- annettua palautetta tehdystä työstä ympäristönhoidon kannalta
- selville, kuinka toiminnassa on otettu huomioon lainsäädäntö
- toteutettua sertifiointikriteerien ja omien ohjeiden vaatimukset
- kerättyä tietoa metsäsertifiointia varten
- koottua koulutus- ja kehitystyön painopisteet
- tietoa tulosoheista varten
- tukea metsätalouden ympäristöviestintään

Metsätalouden ympäristönhoidon laatua seurataan vuosittain. Johdon katselmukseen saadaan tietoa otantatarkastuksista, auditoinneista ja palautejärjestelmästä.

Puunkorjuun ympäristöseuranta aloitettiin vuonna 1994, ja seuraavana vuonna seuranta laajennettiin koskemaan myös vesiensuojelua kunnostusojitusten, maanmuokkauksen ja kulutuksen yhteydessä. Seurantamenetelmiä käytetään myös energiapuun korjuun ja tienrakennuksen ympäristönhoidon laadun varmistamisessa. Seurantaa kehitetään jatkuvasti, lainsäädännön, metsäsertifiointin, ohjeiden ja menetelmien muuttuessa.

Vuoden 2017 ympäristöseuranta

Vuonna 2017 tarkastuksessa mukana olivat vuonna 2016 toteutetut uudistus-, kasvatus- ja erikoishakkuut ja tarkastusvuonna tehdyt kunnostusojitus-, maanmuokkaus- ja Etelä-Suomen energiapuunkorjuukohteet. Hakkuiden osalta kohteet valittiin otannalla toteutetuista työmaista. Vesiensuojelun seurannassa kohteiden valinnassa painotettiin vesistöjen läheisyyttä. Kestävä kehitys-toiminnon laatu- ja ympäristöasiantuntijat tekivät tarkastuksen. Maastotöihin mukaan kutsuttiin myös paikallisen tiimin vastuuhenkilöt.

Vuoden 2017 seurantojen tulokset osoittavat, että ympäristönhoidon laatu on kokonaisuutena säilynyt hyvänä. Toiminnan taso täyttää hyvin lainsäädännön, metsäsertifiointin ja Metsähallituksen ympäristöoppaan vaatimukset.

Pitkän aikavälin seurannan perusteella ympäristönhoidon laatu on vakiintunut hyvälle tasolle.

Seurantamenetelmien kuvaukset ja tulokset

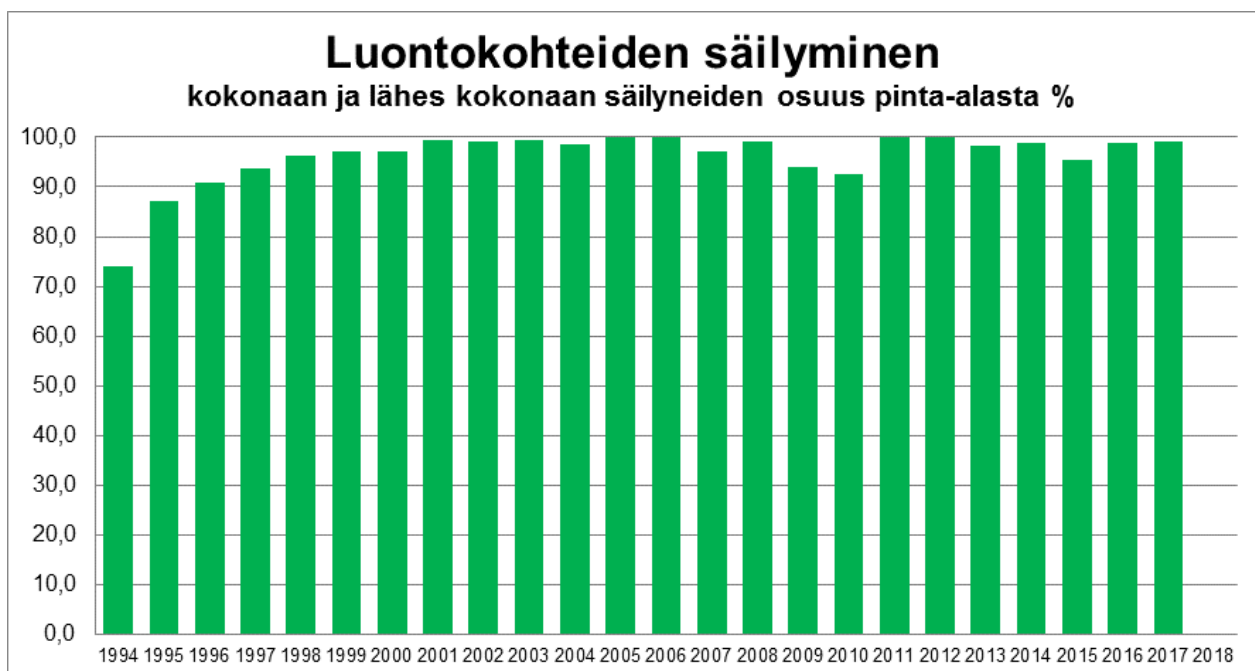
Seurannoissa on käytetty neliportaista arvosteluasteikkoa:

- 4: toimittu ohjeen mukaan eikä puutteita
- 3: pieniä puutteita, mutta vielä hyväksyttävällä tasolla
- 2: selviä puutteita toiminnassa tai ympäristön kannalta epätydyttävä
- 1: paljon puutteita toiminnassa tai ympäristöriski todennäköinen

Puunkorjuu

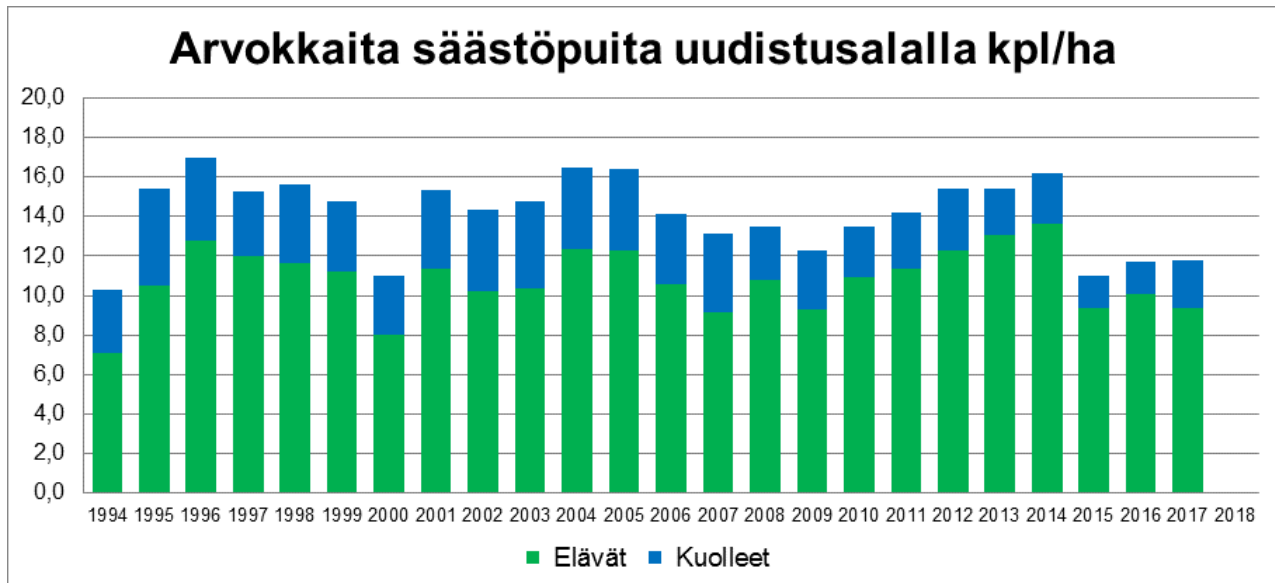
Arvioinnissa tarkastetaan:

- korjuun puusto- ja maastovauriot
- metsien maisema-arvojen turvaaminen
- metsien virkistysarvojen turvaaminen
- metsien kulttuuriarvojen turvaaminen
- suojeltavien lajien ja niiden elinympäristöjen turvaaminen
- luontokohteiden ominaispiirteiden säilyminen
- riistan huomioiminen uudistusalan raivauksessa
- vesistöjen suojavyöhykkeiden rajaus ja säilyminen
- hakkuualoille ja luontokohteisiin jätettyjen elävien säästöpuiden ja järeiden lahopuita määrä sekä luonnonhoidollinen laatu

Tarkastettujen uudistusalojen luontokohteiden kokonaispinta-ala oli 41,6 ha. Pinta-alasta 99 prosentilla kohteen ominaispiirteet olivat säilyneet joko täysin tai lähes täysin.

Säästöpuilla on tärkeä merkitys monille lahoppuusta riippuvaisille eliölajeille. Ympäristöseurannan mukaan vuoden 2016 normaaleissa uudistushakkuissa hakkuualalle jätettiin keskimäärin 11,8 Metsähallituksen metsätalouden ympäristöoppaan mukaista arvokasta säästöpuuta hehtaarille. Pohjois-Suomessa säästöpuuta jäi selvästi yli ympäristöoppaan kappalemääräisen tavoitteen.

Kuvassa esitettyjen arvokkaiden säästöpuiden lisäksi uudistusaloille jätettiin runsaasti pienempiläpimittaisia puita, jotka luetaan metsäsertifiointissa myös säästöpuiksi. Metsäsertifiointikriteerien mukaisia säästöpuuta jätettiin uudistusaloille keskimäärin 17,8 kappaletta hehtaarille.

Todellinen säästöpuiden kappalemäärä on esitettyjä lukuja suurempi, koska luontokohteiden yhteyteen jätettyjen säästöpuiden lukumäärää ei ole laskettu.

Uudistusalan raivauksessa jätetään riistatiheikköjä. Riistan huomioimista on seurattu vuodesta 2012 ja siihen on kiinnitetty niin hakkuissa kuin uudistusalanraivauksessa viime vuosina erityistä huomiota. Riistatiheikköjen määrä uudistusaloilla ei ole vielä saavuttanut tavoitetasoa 1 kpl/ha.

Energiapuun korjuu

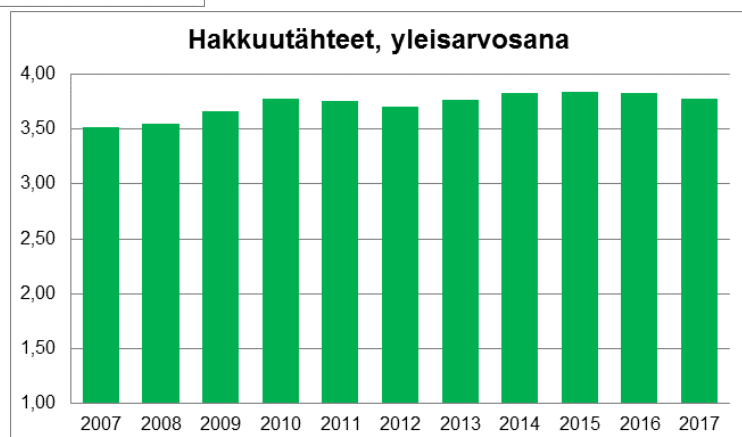
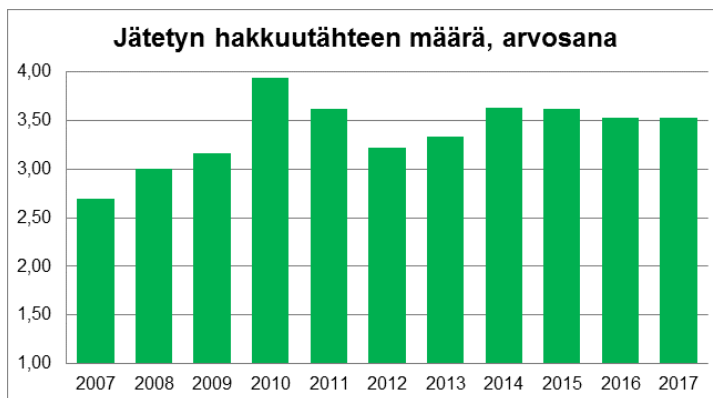
Energiapuun korjuun seurannassa arvioidaan energiapuun korjuun aiheuttamat vaikutukset ainespuun korjuun jälkeen. Energiapuun korjuuta on tehty ja seurattu vuodesta 2007. Hakkuutähteiden ja kantojen korjuu arvioidaan omina työlajeinaan.

Arvioinnissa tarkastetaan:

- kohteen sopivuus energiapuun korjuukohteeksi
- hakkuutähteiden ja kantojen jättäminen korjuualalle ohjeeseen verrattuna
- varastoinnin vesistövaikutukset sekä mahdolliset työturvallisuusriskit
- järeiden lahopuiden säilyminen
- erityiskohtien säilyminen (luonto-, kulttuuriperintö- ja virkistyskohteet)
- suojavaikotusten rajaaminen ja säilyminen (vesistöt, säästöpuut, erikoiskohteet)
- kohteen maisema-arvojen säilyttäminen
- korjuun puusto- ja maastovauriot.

Kantojen korjuuta ei tehty viime vuosina Metsähallituksessa. Hakkuutähteiden korjuu on myös vähentynyt ja seurantaa tehtiin vain Etelä-Suomessa. Ympäristöseurannan näkökulmasta toiminta on hyvällä tasolla.

Vesiensuojelu: kunnostusojitus ja maanmuokkaus

Vesiensuojelun tason arviointia tehdään kunnostusojituksessa ja maanmuokkauksessa.

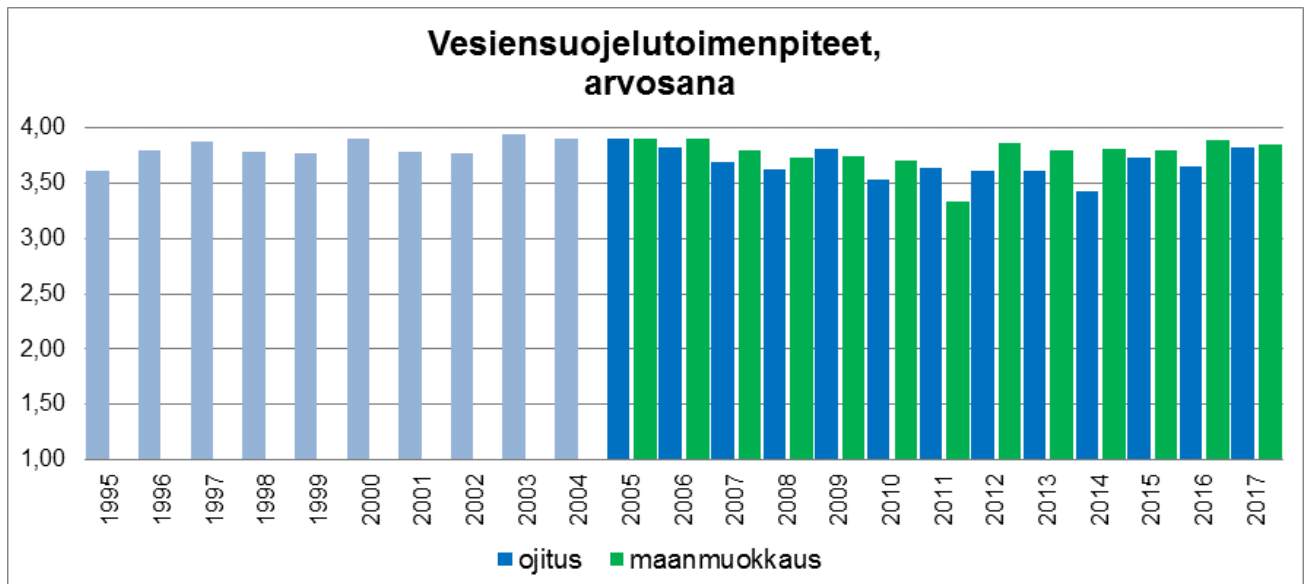
Arvioinnissa tarkastetaan:

- muokausmenetelmän sopivuus kasvupaikalle
- kunnostusojituksen tarpeellisuus
- työkohteeseen rajoittuvien vesistöjen vesiensuojelutoimenpiteet ja niiden riittävyys
- suojavyöhykkeiden arviointi Metsähallituksen metsätalouden ympäristöoppaan mukaan
- suojavyöhykkeiden arviointi metsäsertifiointia varten
- luontokohteiden huomioon ottaminen
- maisematekijät
- käsittelyalalla tehdyt vesiensuojelutoimenpiteet.

Kunnostusojituksessa ja maanmuokkauksessa toimenpiteet suunnitellaan siten, että kiintoaineita ja ravinteita ei pääse vesistöihin. Järvien, jokien, purojen ja lähteiden ympärille jätetään riittävät suojavyöhykkeet vesistöhaittojen ehkäisemiseksi.

Kunnostusojitusmäärät ovat pudonneet edellisvuosista. Viime vuonna oli useita metsätiimejä, joiden alueella ei ojitettu ollenkaan. Tulosten perusteella toteutetuissa kunnostusojitus- ja maanmuokkauskohteissa vesiensuojelussa on onnistuttu hyvin.

Metson soitimet

Metson soidinpaikkoja on tallennettu Metsähallituksen paikkatietojärjestelmään noin 2 500 kpl. Metsolle soveltuvan metsän peittävyden pitää olla soidinpaikalla (20 ha) vähintään 50 % ja soidinalueella (314 ha) vähintään 33 %. Tunnetut soidinkeskukset jätetään uudistushakkuissa pääsääntöisesti hakkaamatta, mutta suurilla (yli 10 kukkoa) soitimilla voidaan tehdä varovaisia pienaukko-, väljennys- tai erirakenteistavia hakkuita (Ympäristöopas 2011).

Arvioinnissa tarkastetaan:

- soidinpaikan metsäisyys-prosentti
- soidinalueen metsäisyys-prosentti
- hakkuuaukon koko soidinpaikalla

Metson soidin

- Soidinkeskus (parittelupaikka keskellä)
- Soidinpaikka (metsokukkojen soidinviirit)
- Soidinalue (tämän ulkopuolella)

Vuoden 2017 hakuiden osalta tarkastettiin yhteensä 23 metsonsoidinta. Soidinalueiden (314 ha) ja soidinpaikkojen (20 ha) metsän peittävyys (metsäisyysindeksi) täyttää metson soidinpaikalle ja -alueelle asetetut vaatimukset kaikilla soitimilla. Aukon koon osalta tulokset ovat hyvät yhtä soidinpaikkaa lukuun ottamatta.

